Class - VI **कुल पृष्ठ - 09**

Final Term Exam Paper

(2024-25)

Subject - Sanskrit

Set - A

नाम - ——---------- **अनुक्रमांक** - ——----------

कक्षा तथा वर्ग - ——---------- **हस्ताक्षर (निरीक्षक)** - ——----------

Time Alloted - 2 Hrs. **Max.Marks- 60**

निर्देश - * इस प्रश्न पत्र में 12 प्रश्न तथा 9 पृष्ठ हैं।
* प्रश्नों के उत्तर दिए गए रिक्तस्थान में लिखें, अलग से किसी पृष्ठ का प्रयोग नहीं करें।
* सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
* प्रश्नों के उत्तर सुंदर लिखावट में स्पष्ट रूप से लिखें।
* समयसीमा का ध्यान रखें।

1) अपठित गद्यांशम् पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत - **10**

भारतस्य उत्तरप्रदेशराज्ये आगरा नगरम् अस्ति।अत्र प्रसिद्धम् ताजमहलम् अस्ति।ताजमहलम् श्वेतम् विशालम् च अस्ति।अत्र एकम् अतिसुंदरम् मनोहरम् च उद्यानम् अपि अस्ति।निकटे एव यमुना नदी वहति।ताजमहलस्य निर्माणम् मुग़लकाले अभवत्।जना: अत्र आगच्छन्ति, ताजमहलम् पश्यन्ति, प्रसन्ना: च भवन्ति।आगरानगरे एक: विशाल: दुर्ग: अपि अस्ति। आगरानगरस्य 'पेठा' इति मिष्ठान्नम् अतिप्रसिद्धम् अस्ति।

(i) एकपदेन उत्तरत 1X 2 =2

i) आगरा कस्मिन् राज्ये अस्ति ? ----------

ii) आगरानगरस्य किम् मिष्ठान्नम् अतिप्रसिद्धम् ? ----------

(ii) पूर्णवाक्येन उत्तरत 2 X 2 = 4

i) ताजमहलम् कथम् अस्ति, तत्र च जना: किम् कुर्वन्ति ?

——----------

---

ii) तत्र का नदी वहति ? ताजमहलस्य निर्माणम् कदा अभवत् ?

(iii) निर्देशानुसारेण लिखत - 1 X 4 = 4

(क) 'ताजमहलस्य' - इति पदे किम् विभक्ति: वचनम् च ? ----------

(ख) 'भवन्ति' - इति पदे किम् लकारम् , पुरुषम् च ? ----------

(ग) 'प्रसन्न:' इति पदस्य एकम् विपर्ययपदम् लिखत। ----------

(घ) 'विशाल: दुर्ग:' इति पदे किम् अस्ति विशेषणपदम् ? ----------

2) चित्रम् दृष्ट्वा मंजूषायाम् प्रदत्तशब्दै: (5) पंचवाक्यानि रचयत - **1x 5= 5**

मंजूषा - गृहस्य, बालिके, वृक्षा:, सूर्य:, गवाक्षा: , स्त:, उदयति, शोभनम् ।

1) ----------

2) ----------

3) ----------

4) ----------

5) ----------

3) निर्देशानुसारेन शब्दरूपम् चित्वा लिखत - **1x4= 4**

i) तत् (पुल्लिंग) - षष्ठी विभक्ति: एकवचन -
क) तेन ख) तस्मै ग) तस्य

उत्तर: - —----------

ii) तत् (स्त्रीलिंग) - सप्तमी विभक्ति: बहुवचन -
क) ताभ्य: ख) तासु ग) तासाम्

उत्तर: - —----------

iii) लता - तृतीया विभक्ति: द्विवचन -
क) लताभ्याम् ख) लते ग) लतयो:

उत्तर: - —----------

iv) बालक - पंचमी विभक्ति: एकवचन -
क) बालकाय ख) बालकात् ग) बालकस्य

उत्तर: - —----------

4) निर्देशानुसारेण **धातुरूपम्** चित्वा लिखत - **1x4 = 4**

i) गम् धातु, लट् लकार , उत्तम पुरुष, एकवचन -
क) गमामि ख) गच्छामि ग) गच्छति
उत्तर: - —----------

ii) भू धातु, लृट् लकार, मध्यम पुरुष, बहुवचन -
क) भविष्यामि ख) भविष्यन्ति ग) भविष्यथ
उत्तर: - —----------

iii) पठ् धातु, लङ्. लकार , प्रथम पुरुष, बहुवचन -
क) अपठत् ख) अपठन् ग) अपठाम
उत्तर: - —----------

iv) अस् धातु, लृट् लकार, उत्तम पुरुष , बहुवचन -
क) भविष्यामि ख) भविष्याम: ग) आस्याम:
उत्तर: - —----------

5 (क) उचितेन **संख्यापदेन** रिक्तस्थानानि पूरयत - **1X 3 = 3**

i) ---------- (02) बालकौ श्लोकवाचनम् कुरुत: ।

ii) मम कक्षायाम् ---------- (17) छात्रा: नृत्यम् कुर्वन्ति।

iii) मम पार्श्वे ---------- (14) कंदुकानि सन्ति।

5 (ख) संख्या-प्रसिद्धे: आधृत्य उचितम् पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - **1X 3 = 3**

द्वौ	**नव**	**अष्ट**	**षट्**	**सप्त**	**दश**	**त्रीणि**

i) कार्तिकेयस्य —---------- मुखानि सन्ति ।

ii) गगने —---------- ग्रहा: सन्ति।

iii) मम हस्ते —---------- अंगुल्य: सन्ति।

6) उचितम् **अव्ययपदम्** चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - **1X 3 = 3**

इव , सहसा , एव, उपरि , अपि

i) बालक: ---------- जनकेन सह उपवनम् गच्छति ।

ii) माधवस्य हस्त: कथयति अहम् ---------- श्रेष्ठ: ।

iii) वृक्षा: सज्जना: ---------- भवन्ति।

7) अशुद्धि - संशोधनम् कुरुत - **1X 3 = 3**

i) यूयम् कंदुकेन <u>क्रीडन्ति</u>। - क्रीडन्ति / क्रीडथ / क्रीडथ:

—---

ii) <u>अहम्</u> विद्यालयम् गच्छथ:। - त्वम् / युवाम् / यूयम्

—---

iii) <u>त्वम्</u> पाठम् पठामि। - स: / त्वम् / अहम्

—---

8 (क) अधोलिखितम् **गद्यांशम्** पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरम् लिखत - **1X 5 = 5**

एकस्मिन् वने एक: नित्यजलपूर्ण: महान् सरोवर: अस्ति।कदाचिद् एकम् पिपासाकुलम् गजयूथम् वनांतरात् तत्र आगच्छति।तस्मिन् सरोवरे ते गजा: स्वेच्छया जलम् पीत्वा, स्नात्वा, क्रीडित्वा च सूर्यास्तसमये निर्गच्छन्ति। तस्य च सरोवरस्य तीरे समन्तात् सुकोमलभूमौ बहूनि शशकबिलानि सन्ति, येषु बहव: शशका: निवसन्ति। गजानाम् परिभ्रमणेन तेषु बिलेषु निवसन्त: बहव: शशका: क्षतविक्षता: भवन्ति। ते दु:खम् अनुभवन्ति।स्वरक्षार्थम् च ते उपायम् चिंतयति।

i) सरोवर: कथम् अस्ति ?

—----------

ii) गजा: सरोवरे किम् किम् कुर्वन्ति ?

—----------

iii) भीता: शशका: किम् अनुभवन्ति ?

—----------

iv) 'सरोवरस्य' इति पदे किम् विभक्ति: वचनम् च ?

—----------

v) 'पिपासाकुलम् गजयूथम्' इति पदे किम् अस्ति विशेषणपदम् ?

—----------

8 (ख) अधोलिखितम् **पद्यांशम्** पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरम् लिखत - **1X 5 = 5**

परोपकाराय फलन्ति वृक्षा: परोपकाराय वहन्ति नद्य:।
परोपकाराय दुहन्ति गाव: परोपकाराय इदम् शरीरम् ।।
छायामन्यस्य कुर्वन्ति तिष्ठन्ति स्वयम् आतपे।
फलान्यपि परार्थाय वृक्षा: सत्पुरुषा: इव ।।

i) वृक्षा: स्वयम् कुत्र तिष्ठन्ति ?

—----------

ii) वृक्षा: किमर्थम् फलन्ति ?

—----------

iii) परोपकाराय का: वहन्ति ?

—----------

iv) 'परोपकाराय' इति पदे किम् विभक्ति: वचनम् च ?

—----------

v) 'वृक्षा:' इति पदस्य एकम् पर्यायपदम् लिखत।

—----------

9 (क) मंजूषात् उचितम् उत्तरम् चित्वा लिखत - **½ X4 = 2**

रामकृष्णपरमहंस:	वशिष्ठ:	विष्णुशर्मा	कालिदास:

पंचतंत्रस्य रचयिता ----------

विवेकानंदस्य आचार्य: ----------

रामस्य आचार्य: ----------

रघुवंशस्य रचयिता ----------

9 (ख) उचितम् उत्तरम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - **½ X4 = 2**

i) अस्माकम् राष्ट्रध्वजे उपरि —---------- वर्ण: भवति। (केशरवर्ण: / हरितवर्ण:)

ii) आकाशस्य वर्ण: —---------- भवति । (नील: / पीत:)

iii) बकस्य वर्ण: —---------- अस्ति। (पाटल: / श्वेत:)

iv) मम विद्यालयस्य सतलुजसदनम् —---------- अस्ति । (हरितवर्णस्य / पीतवर्णस्य)

10(क) निर्देशानुसारेण समय-लेखनम् कुरुत - **½ X4 = 2**

सुबह 8:45 बजे - —----------

शाम 9:30 बजे - —----------

शाम 7:00 बजे - —----------

सुबह 10:30 बजे - —----------

10(ख) कोष्ठकात् उचितम् पदम् चित्वा **रिक्तस्थानानि** पूरयत - **1X3 = 3**

i) अहम् —---------- गायनम् करोमि। (पादेन / नासिकया / मुखेन)

ii) अहम् —---------- आघ्राणम् करोमि। (नखै: / नासिकया / ललाटेन)

iii) अहम् —---------- श्रवणम् करोमि। (अंगुष्ठै: / कर्णाभ्याम् / पादाभ्याम्)

11) मंजूषात् **पर्यायपदानि** चित्वा लिखत - **½ X 6 = 3**

मलय:	वीरा:	अत्यधिकम्	उपवन:	परिवार:	उत्तम:

श्रेष्ठ: ----------

वायु: ----------

उद्यान: ----------

प्रभूतम् ----------

शूरा: ----------

कुटुम्ब: ----------

12) मंजूषात् **विपर्ययपदानि** चित्वा लिखत - **½ X 6 = 3**

दुर्भाग्यम्	नगरे	अनुज:	विद्वान:	दुर्जन:	अध्ययनम्

क्रीडा ----------

सौभाग्यम् ----------

मूढ: ----------

अग्रज: ----------

सज्जन: ----------

ग्रामे ----------